

23.10.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi
anne.koskela@stm.fi

ASIA **LPY:n kirjallinen lausunto / kuulemistilaisuus 22.10.2018**
Luonnos säädösehdotukseksi leikkaustoiminnan kriteereistä yksikössä, jossa ei ole ympärivuorokautista yhteispäivystystä
STM/676/2018, STM133:00/2017

Sosiaali- ja terveysministeriö kutsui Lääkäripalveluyritykset ry:n (LPY) kuulemistilaisuuteen 22.10.2018 sekä varasi yhdistykselle tilaisuuden jättää kirjallinen lausuntonsa 23.10.2018 mennessä. Ministeriön järjestämässä kuulemistilaisuudessa käsiteltiin luonnosta säädösehdotukseksi leikkaustoiminnan kriteereistä yksikössä, jossa ei ole ympärivuorokautista yhteispäivystystä.

Terveydenhuoltolain 45 §:n mukaan leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee kokonaisuudessaan koota niihin sairaaloihin, joissa on ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys. Säädösluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin lisättäväksi uusi pykälä leikkaustoiminnan laatu- ja potilasturvallisuus-edellytyksistä toimintayksikössä, jossa ei ole ympärivuorokautista yhteispäivystystä.

LPY kiittää tilaisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kannatettava lakimuutos

Terveydenhuoltolailla ohjataan julkisen sektorin toimintaa: palveluiden järjestämistä ja tuottamista. Lain 45 §:n säännösten valtakunnallisesti ja alueellisesti keskitettävistä leikkauksista on tulkittu siten koskevan myös julkisen sektorin järjestämistä olevien palveluiden hankkimista. Tämä tulkinta johtaisi siihen, että julkisen sektorin toimijat, kunnat ja kuntayhtymät, eivät voisi hankkia yksityiseltä sektorilta leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa vaativia leikkauksia lainkaan, koska yksityisellä sektorilla ei ole tarjota ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystystä. Näin ollen kunnat ja kuntayhtymät eivät voisi täydentää omaa toimintaansa ja hyödyntää yksityisen sektorin resursseja joustavasti kyseisten hoitojen osalta. LPY:n mielestä tämä ei ole tarkoituksenmukaista eikä lainsäädännön alkuperäisten tavoitteiden mukaista.

Lausunnolla olevassa terveydenhuoltolain muutosesityksessä ehdotetaan kyseiseen lakiin lisättäväksi uusi 45 a §. Sen mukaan sairaanhoitopiiri voisi järjestää anestesiaa ja leikkaussaliolosuhteita edellyttävää kiireetöntä leikkaustoimintaa ja yleisanestesiassa tehtäviä kiireettömiä toimenpiteitä toimintayksiköissä, joissa ei ole ympärivuorokautista yhteispäivystystä. Poikkeussäännöksen soveltaminen edellyttää kuitenkin asian sopimista erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksessa ja sitä, että valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät laadun ja potilasturvallisuuden edellytykset täyttyvät. Tämä mahdollistaa sen, että sairaanhoitopiirit ja kunnat voisivat järjestää poikkeussäädöksen mukaisen leikkaustoiminnan ja toimenpiteet omana toimintanaan tai ostopalveluina taikka myöntämällä palveluseteleitä.

23.10.2018

LPY kannattaa esitetyn uuden 45 a §:n säätämistä ja esitystä siitä, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Laadun ja potilasturvallisuuden edellytykset

Laadun ja potilasturvallisuuden edellytyksistä on säädetty erillisillä asetuksilla. Niissä korostuvat toimintayksikössä tehtävien leikkausten määrä ja valmius tarvittaessa siirtää potilas nopeasti jatkohoitoon sairaalaan (ns. tukisairaala), jossa on ympärivuorokautinen valmius päivystysleikkausten tekemiseen, teho-osasto ja riittävän laajasti erikoisalojen ympärivuorokautista päivystystä. Erityisesti siirtoaikaan liittyvä kriteeri korostuu erityisvaativissa leikkauksissa, joita yksityisellä sektorilla ei käytännössä tehdä.

Yksityisellä sektorilla tuotetaan julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevia leikkauksia lähes ainoastaan päiväkirurgiana. Näistä toimenpiteistä potilas kotiutuu yleensä samana päivänä. Tällöin vaatimus enintään 30 minuutin siirtoajasta ei ole kovin perusteltu.

Leikkausmääriä koskevan kriteerin sitominen toimipaikkaan ei myöskään ole paras mahdollinen laatumittari. Toimenpiteen suorittavan henkilöstön/hoitotiimin kokemus olisi laadun mittarina huomattavasti parempi.

Lausunnolla olevaa lakiesitystä valmisteltaessa on käyty paljon keskustelua ja arvioitu edellä mainittujen laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyvien kriteerien merkitystä ja painoarvoa. Näissä keskusteluissa on tiedostettu aito tarve luoda nykyistä paremmin toiminnan laatua kuvaavia mittareita. *LPY:n mielestä on hyvä, että uusien laatumittareiden valmistelutyö on jo aloitettu.*

Laatukriteerien soveltaminen

Asetuksilla tarkemmin määriteltävien laatukriteerien soveltamisessa on otettava huomioon jo voimassa olevat sopimukset järjestäjien ja palveluntuottajien välillä. Kuten lakiesitykseen liittyvässä arviomuistiossa todetaan, on eduskunnan perustuslakivaliokunta katsonut, että sopimusten takautuva muuttaminen olisi ristiriidassa omaisuuden suojan kanssa. Yksityisen sektorin ostopalveluna ja palvelusetelillä tuottama leikkaustoiminta on vakiintunutta ja se on vaatinut merkittäviä investointeja.

Kun asetuksella mahdollisesti määritellään ns. tukisairaalan saavutettavuuteen ja leikkausten toimipaikkakohtaiseen kokonaismäärään liittyviä kriteereitä, tulee niiden osalta ottaa huomioon lainsäädäntömuutosten yhteydessä yleisenä käytäntönä olevat kohtuulliset siirtymäajat.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,
Ismo Partanen
toiminnanjohtaja